

A Koponyám és a többiek

MAR DEL PLATA-I BESZÁMOLÓ

Révész György nemrég érkezett haza Mar del Platából, ahol zsüritagként vett részt a fesztiválon. Először 1963-ban járt ott, akkor az *Angyalok földje* című filmje megnyerte a fesztivál nagydíját. (Olyan versenytárs elől például, mint a *Hosszútávfutó magányossága*), és a Fipresci nagydíját. 1968-ban ismét meghívták a fesztiválra, az *Egy szerelem három éjszakája* című filmjével, ekkor a legjobb rendezés díját kapta.

Idén zsüritagnak hívták meg Révész Györgyöt, így versenyen kívül mutatták be az *Utazás a koponyám körül* című filmjét.

Jelenet Anthony Harvey: Téli oroszán című filmjéből

A Fellini: Satyricon című film egyik jelenete

Először is erről és a magyar versenyfilm, Máriássy Félix *Imposztorok* című művének fogadtatásáról beszélgetünk.

— Örülök, hogy módomban volt személyesen is megfigyelni, érzé-

kelni az *Utazás a koponyám körül* külföldi fogadtatását — mondta Révész György. — Hiszen itthon is sokat töprengtünk rajta; vajon azok, akik nem ismerik Karinthyt, megértik-e, szeretik-e majd a filmet.

Joaquim Pedro de Andrade brazil rendező nagydíjas filmjének, a Macunaima-nak egyik jelenete

Úgy tapasztaltam — s fogadtatása — megszerették és megértették azok is, akik nem olvasták Karinthy műveit. Megértették a kort, egy magyar író vívódásait, szembenézését étellel, halállal, emberekkel és

emberséggel. De örömmel tapasztaltam: külföldön is, többen mint ahogyan hinnénk, olvasták Karinthyt, például spanyolul is. Ami az *Imposztorok*-at illeti, nehéz mezőnyben, harminc, a világ minden tájáról kiválasztott film

között indult a versenyben. A közönség és a kritikusok szívesen fogadták. Sajnos, a zsűriben, a szavazásnál alul maradt. Máriássy Félix-nek nagy, személyes sikere volt, sokat írt róla a naponta megjelenő fesztiválújság, interjú-

Jelenet Lindsay Anderson: Ha ... című filmből

Peter O'Toole és Katherine Hepburn a Téli oroszlán-ban

kat készítettek vele, s meghívták őt fontos, főiskolai oktatással kapcsolatos értekezletre.

— Tulajdonképpen milyen fesztivál a Mar del Plata-i, hová helyezné a nemzetközi fesztiválok között?

— Örülök ennek a

kérdésnek, mert legálább visszakérdezhetek. Nem tudom, milyen információból meríti a Filmkultúra azt a megállapítást, hogy ez a legüzletibb szellemű fesztivál. Nálunk szeretnek skatulyázni, sokszor nem törődve az idő

múlásával és a dolgok változásával. Hogy csak a Mar del Plata-i példánál maradjak. Évekkel ezelőtt még olyan szigorú volt a cenzúra Argentínában, hogy a két nagydíj ellenére öt év telt el, amíg engedélyezték az *Angyalok*

Dirk Bogarde és Ingrid Thulin, Visconti: Istenek alkonya című filmjében

Edouardo Molinaro: Nagybácsim, Benjamin című francia filmjének egyik jelenete

földje bemutatását. A művészek erőlyes fellépése folytán már például nincsen cenzúra. Rokonszenvesnek tartom a zsüri elnökének kijelentését: minthogy a fesztivál bármilyen díja bizonyosfajta ajánlást jelent a közönségnek, rossz film még jó színészi alakításért sem kaphat díjat.

— Milyenek a most díjazott filmek?

— Egy brazil film, a *Macunaima* kapta megérdemelten a nagydíjat, rendezője Joaquim Pedro de Andrade. Ez a — művészileg a legtöbb újat hozó alkotás, könnyed, szellemes, bravúros humorú, a mesevilág merész elemeit sem nélkülöző film, fájó társadalmi problémákat is érint. Arról szól a mese,

hogy egy néger harminc évesen születik, két testvérével nekiindul a világnak, ő fehérré változik, testvérei feketék maradnak. A legjobb rendezés díját az amerikai *Utolsó nyár* rendezője, Frank Perry kapta. És most szeretnék egy másik tévhitet eloszlatni. Még mindig gyakran hivatkoznak ná-

lunk esztéták és kritikusok Hollywood elavultságára. Azt hiszem, ideje lenne felismernünk, hogy ez a megállapítás is elavult. Jelentős új filmművészek dolgoznak ma Hollywoodban, akinek művészete csupán annyiban rokon a régievel, hogy ezek a mai fiatal amerikai rendezők is nagy szakmai tudással

Tomanek Nándor az *Imposztorokban*

rendelkeznek. Az *Utolsó nyár* valóságos rendezői és színészi bravúr. Története a filmnek csupán annyi, hogy gazdag fiatal fiúk és lányok egy divatos szigeten töltik vakációjukat, jól élnek, sokat játszanak, bolondoznak. A szüleiktől mindent megkapnak, amit meg lehet vásárolni, csak azt nem, ami ezenkívül kell, és ez hiányzik a legjobban: gyöngédséget, szeretetet, törődést. A film bizonyos mértékig felveti az egész amerikai társadalom problémáit, szülők és gyermekek kapcsolatát.

— Egy másik amerikai film *A zöld évek*, rendezője Alan. J. Pakula, női főszereplője: Liza Minnelli kapta a legjobb női alakítás díját. Mint az *Utolsó nyár* szereplőinél, itt is megfog a színészek rendkívül elmélyedt játéka, érződik: nem annyira a rendező elképzelései dominálnak, hanem belülről ábrázolják a fiatalokat, merészek és riadtak, kedvesek és kegyetlenek, emberiek. Meghatóan kedves jelenet, amikor egy fiatal fiú és lány először talál egymásra egy motelben. Ennek a filmnek is erős a kritikai hangja; okos, emberi mondani-
valója van.

— Egy egyébként nem túlságosan új és érdekes olasz film; a *Pepe komisszár* főszereplője Ugo Tognazzi kapta a legjobb férfialakítás díját. A film rendezője, Ettore Scola egy kicsit fáradt dolce vitát vitt a vásznonra rutinos rendezéssel. Hogy néhány szót a nem díjazott filmekről is beszéljek; gyöngén sikerült az erősen reklámozott olasz *Medea* Ma-

Maria Callas, — Pier Paolo Pasolini: *Medea* című filmjének főszereplője

ria Callasszal a főszerepben. Érdekes volt a Claude Tillier klasszikus, XV. Lajos korában játszódó regényéből készült, *Nagybácsim, Benjámin* — francia és szovjet filmváltozatát megnézni. A francia változat rendezője Edouard Molinaro, könnyed, zenés szabvány kalandos filmet készített az anyagból. A szovjet rendező: Danelia — grúz környezetbe adaptálta a történetet, ügyesen, hangulatosan. A szovjet rendezés kétségkívül nagyobb igényű volt, mint a francia. Érdekes volt John Schlesinger filmje, az amerikai *Éjféli cowboy*, az angol *Micsoda szép háború*, Richard Attenborough alkotása. És végül szeretném még egy nagy élményemet elmondani. Miután sokat hangoztat-

juk, hogy a televízió milyen konkurenciát jelent a filmeknek, örömmel láttam Mar del Platában a mozik előtt hosszú sorokban várakozó közönséget.

Igaz, a fesztivál versenyen kívül bemutatott filmjei között is olyan érdekes alkotásokban gyönyörködhattünk, mint az angol *Téli oroszán*, Anthony Harvey rendezésében; továbbá a már nálunk is bemutatott *Ha — aratot ott is nagy sikert. Fellini *Satyricon*-ja, Bunuel *Tejút*-ja, Visconti világsikerű filmje, az *Istenek alkonya*, a román *Kanári és a hóvihár* — csupa olyan alkotások, amelyek megerősítettek abban a meggyőződésemben, hogy a tévé csak a rossz filmeknek konkurencia.*

PONGRÁCZ ZSUZZA